

hogy tenger keletkezett ott, a hol előbb szárazföld volt, s ép így megfordítva is sokféle változatokban. Ily forradalmak után nyerte planetánk hosszú idő folyán mostani felületét.

Természetes, hogy ily erős szakos események közben egész világ résznek vagy tengervidékek összes állati és növényi világának hirtelen el kelle tűnnie, s azért mi azokat még csak kövületben sem találhatjuk meg a későbbi hegyalakulásokban. A tengerből a földdel együtt kiemelkedő állatok és növények ép oly kevéssé élhettek meg a szárazságon, mint a száraz állatok és növényei a tenger színe alatt. Még megfoghatóbb lesz egy bizonyos faj minden egyedeinek rögtön el-tűnése, ha meggondoljuk, hogy a fajok a különböző földövek és éghajlatok alatt sohasem egyformák, hanem mindig különbözők.

Sőt viszonylagosan kisebb mérvű okok

vers fajokra nézve, melyet mi nem fogadunk el ugyan bebizonyítottak, de mindamelllett sok követéssel bír. E hypothesis szerint minden szerves fajnak, mint a fajok egyedeinek, meg van a maga saját átlagos élet-tartama, melynek végeztével okvetlenül ki kell halnia, és így apránként minden fajra rá kerül egykor a kihálás sora, tehát az emberre is.

Annyi igaz, hogy több fajok egymás utáni kihálása a kövületekből ép úgy kimutatható, mint új fajok előállása, s e tüneményt másképp ki nem magyarázhatjuk, mint csak az említett vélemény elfogadása által.

Napjainkban persze nem tudunk új fajok előállítására mutatni, de ezen bizonyításnak is megvan a maga nagy nehézsége, miután még csak nem is ismerjük mind az élő állatokat és növényeket, s az ember is — geológiai időszámítás szerint, — csak

Livingstone afrikai utazásából: I. Harez egy oroszlánnal.

is előidézheték egyik-másik életszerves fajnak kihálását, p. o. valamelyik tartomány-nak fennsíkává való emelkedése (mint Mexico, Chili), beerdősődése vagy elerdőtlenedése valamely szigetföldre; vándorállatokra nézve a nyári és téli hazának elkülönítése valamely magas hegység vagy tenger által; a ragadozóknak elszaporodása, vagy valamely állatfajnak kihálása, melytől egy másik fajnak clete föltételeztetik stb.

igen kis idő óta létez a földön; azt meg épen csak egy pillanatnak lehet mondani, mióta a természet vizsgálásával komolyabban foglalkozunk.

A föld jelenben nagyon állékony lett; a vulkanismus emelő s feszítő erő igaz hogy nem nyugosznak egészen, de működésük igen csekély ahhoz mérve, a mint az a korábbi geológiai korszakok alatt nyilatkozott. De újra fölbredhetnek azok, — a mint hogy a föld régi korszakaiban is hosszabb nyugvások jöttek elő.

Az ember mindenesetre az egész földön el van terjedve és az ő neme ily módon alig veszhetne ki mindent. De ha azon nézet, hogy minden faj csak ideiglenes életű, tényekkel védhető volna: úgy az emberi nemek is — talán iszonyu hosszú idő múlva el kellene enyésznie a földről.

Ez esetben az embernél csak egy még tökéletesebb szervezett lényt lehetne várunk. — Angyalok azért aligha lennének,

mert ilyenek most is szép számmal találta-nak nemünk szebb része között.

A jövő ezen még tökéletesebb lényeinek physikai szervezetéről még csak sejtelmünk sem lehet. Szellemi szárnyakat ígérhetünk ugyan nekik, de nem testi és tollas szárnyakat, mert ezek sokkal alacsonyabb lépcsőzetű szervesekhez tartoznak; ezek csak kifejletlen kezek és karok.

Nem tulajdonítunk magunknak semmi profétai lelket, de a tapasztalásból vont következtetések, melyeket maga a természet nyújt, vezetett bennünket ama kockázatot állításra, melynek beteljesülése — szerencsére csak egy kiszámíthatlan hosszú idő múlva következhetik be. A természet törvényei állanak változatlanul, a mi dolgunk csak az, hogy helyesen ismerjük meg azokat.

(Dr. Nöggerath után.) Kiss Elek.

Livingstone dél-afrikai utazásából.

I. Harez egy oroszlánnal.

Livingstone, a bátor és rettentetlen afrikai utazó hősi elszántsággal s ezer veszéllyel küzdve folytatja földédes utazásait az eddig alig ismert földrészekben. A mult nyáron harmadik nagy expedíciójában Kelet-Indiában járt s ősszel innen Dél-Afrika keleti partjai felé vitorlázott.

Kalandjainak s élményeinek néhány nevezetesebb mozzanatát szándékozván e helyen ismertetni, álljon itt néhány adat a nevezetes férfi életéből. Livingstone David angol, igazában skót születésű. Tíz éves korában egy pamutfonó gyárba adták szülei. Hetibérének egy részén latin nyelvtant vett, a midőn 16 éves lett, már jól értette Virgil és Horáz nyelvét. Igen szerette az utazási leírásokat is olvasni. Mint 19 éves gyámunkás Glasgowban esti óráiban a görög nyelv, orvostan és theologia fölötti nyilvános előadásokat hallgatta. Szorgalmasan tovább tanult, s végre orvostudor lett. 1840 óta szakadatlan utazásokkal tölti életét. Tizenhat évig (1840–1856) egyhuzamban Dél-Afrikában kalandozott s ezen kevéssé ismert földrész egyes vidékei, melyeknek

nagy részében még soha európai ember nem járt, keresztül-kasul bejárta. Hazatérése után kiadott utirajzai roppant figyelmet költöttek az egész tudományos világban. De Livingstone nem nyugodott meg babérain. 1858-ban egy második nagy expedícióra indult Dél-Afrikába, 80 melléje adott utitársal, kiknek azonban nagy része az út veszélyei alatt elpusztult, s e második ut általában csekélyebb sikerű volt. Mult évben pedig — mint említettük — harmadik ízben szállott afrikai nagy utjára.

Az élmények, melyeket itt közlünk, első utazásából valók.

S ezek között első helyet foglal el Livingstone haza egy oroszlánnal. Az esemény Dél-afrikában a termékeny Mabolse-völgyben (25° 14' déli szél. s 26° 30' keleti hosszúság) történt s a könnyen veszélyessé válhatott kalandot Livingstone maga így beszéli el:

„A Nabotsa falubeli lakosok nyugalmát nagyon gyakran zavarták a vidéken kalandozó oroszlánok. Nem csak éjelenkint törtek rájuk e fenevadak s rabolták el teheneiket, hanem világos nappal is megtámadták barmaikat. A lakosoknak nem volt elég bátorságuk, hogy a vadakkal szembeálljanak. Pedig tudva levő, hogy az oroszlánok azonnal elköltöznének oly vidékről, a hol valamely társukat megölték. Szükség volt tehát, hogy legalább egy oroszlánt elejtsünk. É czézből a falu néhány emberével kimentem egyszer azon helyre, hol az oroszlánok a marha-csordákat fel szokták keresni. Nemsokára ott találunk az oroszlánokat egy fákkal benőtt kis sziklás dombon. Azonnal kört alakítottunk s az állatok felé közeledtünk. Egy mellettem állott benszült ember rá lött egy oroszlánra, mely egy szikladarabon üldö-gélt. A golyó a sziklára pattant s az oroszlán utána kapott, mint a kutya midőn egy darab fát vagy követ apportíroz. Azután felugrott, keresztül-tört körülünk s eltűnt.

„Ekkor ismét két más oroszlánt pillantottunk meg, de ezek is kimenekültek vadász körünkből. A mint így a meghusult kísérlet után a falu felé ballagtunk, ismét egy oroszlánt pillantottam meg. Egy sziklán ült egy kis bokor tövében. 30 lépésnyi távolból kőcsövű puskámmal rá czéloztam s egyszerre lőttem mindkét csövből. Embereim azt kiáltották, hogy el van találva s hozzá közeledtek. Én észrevettem, hogy farkát még emelgeti, s rájuk kiáltottam: „Megálljatok, hadd töltsek még egyszer!”

„Míg a puskám töltöm, egyszerre éles sikoltást hallok s félre pillantok. Látom, hogy az oroszlán épen rám akar rohanni. Kicsé emelkedtem helyen álltam. Egy ugriással vállamon kapo t az oroszlán s vele együtt lezuhan-tam. Fülembe ordított s úgy rázott mint a kutya a patkányt s én ez által úgy megavarodtam mint az egér a macska karmai között. Egy állomszerű állapot volt ez, melyben sem ijedséget, sem fájdalmat nem éreztem, ám-bár jól tudtam, mi történik velem. O y forma állapot volt, a minő a chloroformot magába szitt emberé lehet; látja a testén végezh vitt mütétet, de a kést nem érzi.

„Megfordultam, mert az oroszlán nagyon rám sulyosodott; egyik első lábával fejem hátsó részét szorította, a jól láttam, hogy az oroszlán pillantása egyik benszült társamon függ, ki 15

lépésnyi távolból feléje irányozta fegyverét. De ez csütörtököt mondott. — E pillanatban magamra hagyott az oroszlán s szerencsétlenül czélozott társam után rohant, kinek lábikráját megmarta. Ettől egy harmadik támadó csalta magához, s e pillanatban szerencsére jól találták a feldühödött állatot a feléje irányzott golyók.

Képek a hazai népeletről: LVII. Somogyi juhász. — (Greguss János rajza.)

„Mindez egy pár pillanat műve volt. Má-nap nagy örömtüzet gyújtott a falu népsége a megölt oroszlán emlékére, mely oly nagy volt, a milyet ők, saját állításuk szerint, még soha nem láttak. Egy csontomat teljesen sziszteztam s felsőkaromom 11 seb volt, miket fogaitól kaptam, s melyek még a behegedés után is időszakonként sokáig fájtak.

fütyörész az erdő madaraival s ha nőtára keresedik kedve, a százados bükkök hangfogója zengi vissza énekezését. Ha eső éri, terebély alá hajtja juhait s maga is oda heveredik, vagy valami vadméhektől körülzsongott odába veszi magát, és Begyűrve a kalapja tetejét úgy nézi a forogtet elejét.

Vásáros-Namény. — (Miskovszky V. rajza.)

„A harez pillanatában gypajjuig volt rajtam, mely a fogak tájkét felfogta, úgy hogy abból husomba és vérembe semmi sem szíváro-g-hatott. Megsebesült társaim is nagy fájdalmakat szenvedtek. Azon ember, a kinek vállát tépte szét az oroszlán, egy év múlva mutatta sebéit, mely ugyanazon hónapban ismét megújult.”

A szegény legénynek per-se ő sem ellensége. Ugy ismeri a Bakony minden zegzugát, mint a tarisnyáját s az üldözött bujklónak oly rejtekhelyeket tud, hova még a nap világa nem jutott el.

Némelykor megesik, hogy karcu szárvasok s gyors lábu őzek iramodnak át a vigályon. De a nyáját ez nem zavarja; csak ha a közelben vadászó erdőkerülő puskája dördül el, szokott megrez-zenni; no meg, ha a „Karc-oz” kutya csaholja rendre s ugatja körül gyors ügetés-sel a szétesőrődő nyáját.

Derült az ég, minden csöndes; „az erdő nyelve, a fák levele” alig-alig szól, csak a nádasban zörg a kacsák és szárcsasereg, s el-elvétve rigó fütyöl a bükk-ek egyik láthatatlan ágán, hova fészket rakta s hova párját csalogatja. Mege-sik, hogy a vadgalamb is föl-kaczag néha a juhász feje fö-lött. Még csak vagy egy hetet váz, aztán kiszedi fészket s az anyányi fiakat annak a német köcszörüsnek adja el, ki taligájával utba szokta őt ejteni némelykor; a sógor a pesti ma-dárvasárral kereskedelmi összeköttetésben áll, hova ugyancsak a juhász fogta moksokot is száll-títja. Az alföldi juhász csak árvalányhaját szed, meg néha-néha ejt kőcságot, melynek ezüsttol-

Képek a hazai népeletről.

LVII. Somogyi juhász.

Erdőben birakjárs! Bezzeg csodálkoznék a tiszamelléki ember, ha azt mondaná neki valaki, hogy amott, tul a Tiszán meg a Dunán, az egy-ekor „Sobri-megyek” egyikében is, másikában is: bükk-és ces-fák alatt legelész a juhász nyá-ja; mig az alföld rónáin, a bu-zatermó táblák tarlóján böngé-szi az ottfelelt kalászatokat, mi-alatt a pásztorral együtt, kifelé fordított bundával daczol a forró nap sugaraival, melyek széle-en, szabadon terünek el a pusztaságon.

Alig van valami, a minek árnyában hüselhetne a juh, ha csak a szomszéd számaré vagy a kurgémé nem téved rá, vagy darucapatnak felhője nem su-han el fölötté.

A Bakony szélén máskép van ez.

A bokrok fiatal lombja s a fák tövében sarjadó fü, bő táp-lálékot nyújt a birlának. De azért, hogy az erdő tisztasáin kövérek a legelők, gypajjuk minősége nem külön alvidéki véreinek gypajjánál, jóllehet a galagonya- és túskebokor a somogyinak ugyancsak megbo-ronálja-cibálja bundáját.

A somogyi juhász sem az, a mi a tiszamelléki.

Ez rónán szü’ett, álmo-dozó és merengő. Szeme elvész a láthatár szélén s ha a határ-dombra megy is föl, nem lát többet, pedig már az neki hegy. Dalát csak a vezérkos kolompja kíséri, s egy-egy szörnűű ásitá-sára a füles felel, vagy az any-javesztett bárányok siralmas begetése.

A somogyi juhász azon kez-di, hogy szürben jár. Versenyt futyörész az erdő madaraival s ha nőtára keresedik kedve, a százados bükkök hangfogója zengi vissza énekezését. Ha eső éri, terebély alá hajtja juhait s maga is oda heveredik, vagy valami vadméhektől körülzsongott odába veszi magát, és Begyűrve a kalapja tetejét úgy nézi a forogtet elejét.

H I R D E T É S E K.

Képes hetilap politikai lappal összekötve!

Julius—decemberi félv. Előfizetési felhívás

VASÁRNAPI UJSÁG

Politikai Ujdonságok 1866 második félelvi folyamára.

Julius elejével a „Vasárnapi Ujság” 26-ik, a „Politikai Ujdonságok” 24-ik félelvi folyama indul meg.

HECKENSTADT GUSZTÁV, kiadó. PAKH ALBERT, szerkesztő.

Előfizetési feltételek: (a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt, postán küldve vagy Buda-Pesten házhoz hordva)

Lég-viz (Luftwasser) mely különösen aranyér-betegségeknek rendes használatra ajánlható; megbecsülhetlen hatást gyakorol továbbá a szokványos főfájások, fejköszvény, mellszorongás, emésztési tehetlenség, altesti bajok, búskomorság, dugulás, s az epealkülönítés háborgatása cseiben.

ROB-LAFFECTEUR Francia, Osztrák, Oroszország- és Belgiumban egyedül elismert tulajdonosáigard kolló felvilágosítást nyújt minden könyv-ártsúnál és ügynökknél kapható ily című röpirat: „Brochure über die vegetabilische Heilmethode des Dr. Boyveau-Laffecteur.”

Különös s jó varrásu kész főbőrneműket, valamint mindenféle vásznakat a bel- s külföldi legelső gyáraiból tisztelettel ajánl HUGMAYER ÉS MICHALOVITS RUMBURGI VÁSZNON-RAKTÁRA

Nehéznyavalyában szenvedő betegek 1695 (1—3) a már 22 év óta fennálló dr. Zwerina rendes gyógyintézetében Bécs, Wieden, Taubstummengasse 5-dik sz. a., melyben már több száz beteg nyert enyhülést s felgyógyulást, — mint előbb, ugy most is — minden esütörtökön, pénteken és szombaton délutáni 2—4 óráig orvoslás alá vétetnek. Mi ezennel köztudomásra juttatjuk.

GRIMAULT és TÁRSA gyógyszereszek Matico-injectiója és matico-tokocskái PÁRISBAN (Rue Richelieu 45). 1895 (24—32) Uj gyógyszer, mely a Perui matico-fa leveleiből van készítve a gonorrhoe gyors és cealhatlan gyógyítására a nélkül, hogy a belső részekben feszültséget vagy gyuladást idézne elő.

A PESTI BIZTOSÍTÓ-INTÉZET ELSŐ ÉVI ZÁRSZÁMLÁJA

1865-iki május 17-iktől deczember 31-ikéig. 1894 (1—2)

Table with columns: Bevétel (Income), Kiadás (Expenses), Főosztás (Main Distribution), Tiszta nyereség (Net Profit). Rows include items like Tüz-, jég- és szállítványi károk, Kamatok, and various insurance services.

Pest, 1865-ik év deczember 31-kén. Az igazgatóság: Gozdu Manó, alelnök. Aebly Adolf, Hoffmann Frigyes, Lányi Jakab, Szegő József, Weiss B. F., Weiss M. A., igazgatók.

ÜDÍTŐ-NEDV (Restitutions-Fluid) lovak számára KWIZDA FERENCZ JÁNOSTÓL Korneuburgban.

As ausztriai államok összes területeire nézve Ferencz József császár Ö Felsőége által, megelőzőleg annak gyakorlati alkalmazását, s a cs. kir. ausztriai egészségügyi hatóság által megpróbálva, kizárólagos szabadalommal látottat el s a londoni éremmel tüntetett ki.

A gyakorlat eredményei legjobb bizonyítékok. Loysch Albert urnak Bécsben! Szakáll-hagyma, nem pomádé! Ez egy új találmány czikk, mely biztos hatása által a teljes és erős bajusz és szakáll növelését gyorsan és cealhatatlanul előmozdítja.

JACOB G. gépek-raktára a gyár- s három sziv-utca sarkán Pesten, ajánlja érdemkoszorúzott gépeit, u. m.: Gőz-csészlőgépeit 4 lőerejű locomobile-vel, teljes 2100 ft.

Biztos és gyors kiirtása patkányok s egereknek, Egy darab ára 50 kr. a. e. Valódi minőségben kapható: PESTEN: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik sz. a.

Titkos 1688 (2—12) betegségek meg makacs és üdült bajokat is ugy körödrában, mint magán gyakorlat foly-tán több ezer betegnek legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatalosan vagy életmódjában gatoltatnék, gyöke-resen, biztosan és gyorsan gyógyít Med. dr. Helfer Vilmos

Mindennemű takarópapiros (Makulatur) kapható Pesten, egyetem-utca 4-ik sz.

